

ΤΟ ΠΕΝΤΑΜΟΡΦΟ ΠΟΤΑΜΙ

Παραμύθι για μεγάλους και μικρούς

του Βασίλη Βιτσαζή

Γεννήθηκα μέσα στις ανταύγειες του νερού. Εμείς οι νεράιδες έτσι γεννιόμαστε. Ζούμε κρυμμένες στα ρουμάνια κοντά στις βρυσομάνες, στα πηγάδια και στις ακρολιμνιές. Από τις κρυψώνες μας βγαίνουμε μόνο τις καλοκαιριάτικες νύχτες και στις αστροφεγγιές του χειμώνα, για να χορέψουμε δίπλα στους νερένιους καθρέφτες .

Σαν αγερικά που είμαστε, γεννάμε αέρινα, μες στο νερό, αντιφεγγίσματα, καινούργιες αδερφάδες που μας ακολουθούν, σαν έρθει η ώρα, στους νεραϊδότοπους. Είμαστε δύο λογιών, ξανθές και μελαχρινές. Οι πρώτες, σαν και μένα, γεννιόμαστε τη μέρα, οι άλλες ξυπνάνε στη ζωή τη νύχτα. Καθώς είμαστε όλες όμορφες, προσέχουμε πολύ μη και βρεθεί κανείς περαστικός, την ώρα που πηδολογούμε ξέγνοιαστες στη μοναξιά, και μας αρπάξει το μαντήλι, γιατί τότε γινόμαστε σκλάβες του. Του μαγειρεύουμε και του σκουπίζουμε το σπίτι, τραγουδάμε και χορεύουμε μόνο γι αυτόν, μα οι καθρέφτες δεν μας αντιφεγγίζουν πια και τα νερά μνήσκουν θολά στο πέρασμά μας. Τα παιδιά που τους γεννάμε, μας μοιάζουν, όμως μόνο στην ομορφιά. Θα έχετε ακούσει δα για τους νεραϊδογέννητους!..Αν πάλι δεν τα καταφέρει, αν δεν αρπάξει το μαντήλι γερά και του γλιστρήσει από τα χέρια, τότε που παίρνουμε τη μιλιά. Όχι πως είμαστε κακές - όπως μας λένε μερικοί-, το κυνήγι τούτο είναι, και πρέπει να είναι, επικίνδυνο. Αλίμονο αν όλοι οι άνθρωποι βαλθούν να κυνηγούν νεράιδες..

Μοιάζουμε σε πολλά με σας τους ανθρώπους, ακόμα και στις προτιμήσεις μας. Άλλες αγαπούνε τα πηγάδια τους αρέσει το βύθισμα. Λαχταρούν το νερό που έρχεται από μυστικές υπόγειες στοές πεντακάθαρο χωρίς τα σκουπίδια και τις σκόνες της επιφάνειας. Άλλες προτιμούν τις λίμνες για την απλωσιά τους, για τον ανέμελο χορό που στήνουν οι σπιθες από τις ηλιαχτίδες στις εφήμερες ρυτίδες τους και για το χρώμα τους, που αποκρίνεται τάχα στον ουρανό και που σκεπάζει τους βούρκους. Άλλες, όπως εγώ, προτιμάμε τα ποτάμια, που όλο αλλάζουν κι όλο μένουν ίδια με τον εαυτό τους, τις ποταμογραμμές που σπρώχνουν τα νερά τους βιαστικά με κοχλασμούς ή τα κυλούν αργά με πίστη προς τη θάλασσα, κι' ας ξέρουν καλά πως εκείνες ποτέ δε θα την φτάσουν. Πάντα τα έβλεπα με θαυμασμό και με περιέργεια. Δεν κατάλαβα ποτέ αν τρέχουν ή αν στέκονται. Αν το ποτάμι, είναι το νερό που αλλάζει ασταμάτητα ή το ασάλευτο φιδίσιο του κορμί. Κάποτε μάλιστα σκέφτηκα πως το μπερδεμα τούτο μπορούσε να είναι η μόνη τους αληθινή υπόσταση. Όπως και νά' ναι, η περιέργεια και η αγάπη μου γι αυτά στάθηκαν αφορμή για όσα μου συνέβηκαν τις προάλλες.

Όλο το πρωινό έβρεχε. Το απομεσήμερο ψιχάλιζε ακόμα δυνατά. Το αλώνι, κοντά στη κρυψώνα μου, ήταν έρημο. Τα λιχνίσματα είχαν τελειώσει την περασμένη εβδομάδα και οι λιγοστές θημωνιές που έμεναν είχαν μουσκέψει από τη βροχή. Το φθινόπωρο πλησίαζε σαν σκοτεινή φοβερά από τον ουρανό, σαν μυρωδιά των μουσκεμένων χόρτων μες από τη γη. Η βροχή σταμάτησε κατά τις δύο. Η ζέστη ήταν υγρή. Τα τζιτζίκια ξανάρχισαν δειλά στην αρχή με μονοσύλλαβα τριξίματα. Σιγά-σιγά ξεθάρρεψαν. Ήταν νωρίς ακόμα. Μια-μια αρχίσαμε να βγαίνουμε και εμείς από τις

κουφάλες, από τα πηγάδια και από τα δασωμένα βάτα. Η μέρα δεν θα πήγαινε χαμένη. Εγώ έτρεξα στο ποτάμι. Ήθελα να το ιδώ βουρκωμένο από την κατεβασιά, δυνατό, ορμητικό να κουβαλάει ξύλα και κλαριά και να τα ακολουθήσω με το βλέμμα ν' αρμενίζουν όσο που να θολώσουν τα μάτια από την προσπάθεια. Στάθηκα στην ακροποταμιά. Δύο μεγάλες βρώμικες φουσκάλες που είχαν ξεφύγει από κάποια ρουφήχτρα κολυμπούσαν μπροστά μου βιαστικά απάνω στα νερά. Για να δούμε πόσο θα κρατήσουν, σκέφτηκα. Πότε θα σκάσουν για να ελευθερωθούν από τούτο το αθέλητο ταξίδι. Προσπάθησα να μην τις χάσω από τα μάτια μου. Καθώς τις έβλεπα να ξεμακραίνουν αναρωτιόμουν αν ο βέβαιος θάνατός τους σε λίγο, θα'τανε στ' αλήθεια λευτεριά ή αφανισμός. Πριν προφτάσω όμως να το καλοσκεφτώ αντίκρισα πέρα μακριά, εκεί που σμίγει ο ουρανός με τη γη, κάτι που δεν είχα ξαναδεί: Ένα άλλο πολύχρωμο ποτάμι κατέβαινε από τη μέση ενός σύννεφου και χύνονταν μέσα στο δικό μου. Δεν πίστευα στα μάτια μου. Έμοιαζε σαν να κυλούσαν πολλά ποτάμια μαζί, το ένα δίπλα στο άλλο, με διαφορετικό το καθένα χρώμα, γράφοντας μια πανώρια πλουμιστή καμπύλη από τον σταχτί ουρανό ως τη γη. Είχα βέβαια ιδεί και άλλοτε χρωματιστά ποτάμια, γαλάζια, καφετιά, πράσινα, μα έτσι, σαν κι' αυτό, ποτέ!..... Τούτο δεν φαινόταν να είχε δανειστεί τα χρώματά του από τον ουρανό ή από κάποιο δάσους τριγύρω. Ήταν καθάρια και έλαμπαν λουσμένα σε ένα δικό τους γλυκό φως.

Αν υπήρχε ένα ποτάμι απάνω στη γη που θα ήθελα να γνωρίσω, που θα μπορούσα να αγαπήσω πάνω από όλα, ήταν αυτό, το πεντάμορφο ποτάμι του ουρανού! Προχώρησα γλιστρώντας απάνω στη γη, όπως κάνουμε εμείς οι νεράιδες σαν θέλουμε να τρέξουμε. Σαν έφτασα, άφησα την όχθη και άρχισα να ανεβαίνω ανάλαφρα στην πρώτη του συρμή.

Ολόγυρά μου, κρέμονταν αμέτρητες μικρούτσικες κόκκινες σταγόνες ακίνητες μέσα στο φωτεινό αυλάκι! Νόμιζα πως θα τις έβλεπα να κυλούν βιαστικά όπως κάνουν όλες οι όμοιές τους στα ποτάμια· περίμενα λίγο προσπαθώντας να καταλάβω, και τότε πρόσεξα πως αντί να τρέχουν οι σταγόνες σε τούτο το ποτάμι, τρέχανε οι όχθες! Αυτές κυλούσαν και αυτές. τέλειωναν το ταξίδι τους σαν άγγιζαν τη γη. Τούτο μου φάνηκε περίεργο αλλά δεν με παραξένεψε πολύ. Έχω συνηθίσει σε τέτοια μπερδέματα με τα ποτάμια.

Ανεβαίνοντας λογάριαζα πώς θα μπορούσα να φτάσω ως τις πηγές· να βρεθώ μπροστά σε πανύψηλα βουνά σκεπασμένα με κόκκινα, με πορτοκαλιά ή με γαλάζια χιόνια. Από εκεί θα έπρεπε να ξεκινούν οι όχθες που έτρεχαν βιαστικά στη γη. Όσο πλησίαζα στο σύννεφο, τόσο μεγάλωνε η προσμονή μου. Τι θα έβλεπα πίσω, πέρα από αυτό;

Στην αρχή με θάμπωσε ένα φως δυνατό. Καθώς συνήθιζαν τα μάτια μου, διάκρινα σιγά-σιγά μια απέραντη άσπρη θάλασσα με κύματα ακίνητα σαν παγωμένα. Εδώ και εκεί λίγα βουνά, σκούρα σταχτιά σαν σύννεφα του φθινοπώρου ξεπρόβαλαν μέσα από τις ασάλυτες κυματογραμμές και ανέβαιναν με απότομες πλαγιές σαν να ζητούσαν να τρυπήσουν το γαλάζιο του ουρανού. Τίποτα δεν ακούγονταν· τίποτα δεν κουνιόταν. Το όμορφο ποτάμι δεν φαινόταν πια, Σκέφτηκα να γυρίσω· να βουτηχτώ πίσω μέσα στην καταχνιά, να το ξαναδώ, να το χαρώ γλυκόφωτο όπως το πρωτοείδα μέσα στην σκοτεινιά της απογευματινής συννεφιάς. Έτσι όμως θα έμενε και τούτο ανεξήγητο για πάντα όραμα σαν τόσα άλλα που ποτέ δεν έμαθα ούτε από πού έρχονται, ούτε τι είναι. ούτε πού πάνε. Τούτη τη φορά θα βρω την άκρη, αποφάσισα. Συνέχισα το δρόμο μου. Πίστευα βαθιά πως κάπου θα με έβγαζε. Όλοι οι δρόμοι κάπου πάνε. Μόνο που τούτος εδώ δεν ήταν χαραγμένος από πριν απάνω στην άσπρη θάλασσα· τον σκάβανε τα βήματά μου και τον χάραζε η θέληση και η πορεία μου. Κάτι μου έλεγε μέσα μου πως για πρώτη φορά ίσως στη ζωή μου ακολουθούσα τον μόνο αληθινό δρόμο.

Δεν ξέρω πόση ώρα, πόσες ώρες οι πόσες μέρες πήγαινα, αν ανέβαινα ή αν κατέβαινα στον δρόμο τούτον που πατούσα, το απάνω και το κάτω δεν είχαν κανένα νόημα. Εκείνο που έντονα ένιωθα ήταν πώς πλησίαζα κάπου.

Ένα βουητό, σαν να ήταν από τσαμπί μελίσσι κρεμασμένο στο δέντρο, έφτανε στα αυτιά μου. Φαίνονταν να έρχεται από ένα σημείο τόσο φωτεινό που δεν μπορούσα να κρατήσω τα μάτια μου να το αντικρίσω. Μου φάνηκε πώς διάκρινα κουβέντες. Στην αρχή δεν καταλάβαινα τίποτα. Δεν ήταν ανθρώπινα λόγια. Έστησα τα αυτιά μου προσεχτικά. Μα ναι. Οι ομιλίες ήταν στην άφθογγη χρυσή γλώσσα που λαλούνε οι ηλιαχτίδες. Σαν κόρη της μέρας που είμαι, τούτη ήταν η πρώτη γλώσσα που έμαθα. Οι μελαχρινές αδερφάδες μου, κόρες της σκοτεινιάς εκείνες, πρώτα μαθαίνουν την ασημένια γλώσσα που μιλούν τα αστέρια και το φεγγάρι στα νυχτολούλουδα.. Μόνο που δεν μπορούσα να διακρίνω τίποτα μέσα στο δυνατό φέγγος, ένιωθα πως με τριγύριζε ένας ολόκληρος κόσμος σε αέναη κίνηση. «Ταχιά θα'ρθεί το φθινόπωρο», άκουγα πολλές φωνές να λένε, «Θα χρειαστούμε πολύ κίτρινο. και κόκκινο χρώμα να βάψουμε τα δάση» ... «να βάλετε και μια γερή δόση από το ροζ-μωβ», λέγανε άλλες φωνές. «θα το χρειαστούμε για τα κυκλάμινα για τις ανεμώνες και για τα ρείκια». Θα'ναι εδώ το εργοστάσιο που ετοιμάζει τα χρώματα της πλάσης σκέφτηκα. Περίεργο όμως μου φάνηκε πως χρώματα δεν έβλεπα πουθενά. Μπροστά μου απλώνονταν ολόφωτη μια λάμψη άχρωμη που στριφογύριζε τρελά σαν τις ρουφήχτρες που τρυπάνε τα νερά του ποταμού στις φθινοπωρινές κατεβασιές.

-«Πώς βρέθηκες εσύ εδώ»; άκουσα μια γλυκιά αχτιδοφωνή να με ρωτάει. Γύρισα να ιδώ ποιος μου μιλούσε, όμως το δυνατό φως ένα γύρω με θάμπωνε και δεν διάκρινα τίποτα.

- «Ηρθα ακολουθώντας το πεντάμορφο ποτάμι του ουρανού», αποκρίθηκα, ψάχνω να βρω, μα ακόμα τίποτα δεν έμαθα ...

- «Τι θες να μάθεις;»
- « Τα χρώματα του ποταμιού, από πού έρχονται;. ποια χιόνια πλουμιστά λιώνουν σε τούτες τις κορφές και γίνονται ποτάμι;»
- « Χιόνια δεν έχουμε εδώ» - μου απάντησε η φωνή που έμοιαζε τώρα με τραγούδι, «τα χρώματα τα φτιάχνουμε μέσα σε αυτόν τον σίφουνα».
- «Από τι γίνονται τα χρώματα;» ρώτησα.
- «Από ήχους «!!! ! αποκρίθηκε η φωνή- «Κάθε ήχος και χρώμα, Μετά, πέφτουν όλα μαζί στο στρόβιλο που τα ανακατεύει και βγάζει το χρυσό ηλιοφώς. Με αυτό ντυνόμαστε όλες εμείς και κατεβαίνουμε στη γη να βάψουμε καθετί με το δικό του χρώμα. Κόκκινη, τη θράκα και τα ηλιοβασιλέματα, κίτρινα τα λεμόνια και τους ήλιους, πράσινα τα λιβάδια και τις δασωμένες ακρολιμνιές και πάει λέγοντας ...» Βεβαιώθηκα από όσα μου'πε για το ντύσιμο και το κατέβασμα στη γη, πως αυτή που μου μιλούσε ήταν ηλιαχτίδα.

«Στο ποτάμι που ακολούθησα», της είπα, «είδα τέσσερα μόνο χρώματα· τα πιο όμορφα, τα πιο αγνά που έχουν ιδεί ως τώρα. Αυτά από τι γίνονται; »

- « Παρατήρησες μόνο τα πιο χτυπητά,» μου αποκρίθηκε η ηλιαχτίδα. «Το ποτάμι τα έχει όλα· ακόμα και εκείνα που δεν μπορείς να ιδείς, που γίνονται από εκείνα που δεν μπορείς να ακούσεις. Όλα τα χρώματα, όπως σου το είπα, γίνονται από ήχους. Το κόκκινο, για να σου δώσω ένα παράδειγμα, γίνεται από τις βροντές, το μενεξεδί από το κλάμα της βροχής, το κίτρινο από το βούισμα του αέρα, το γαλάζιο από τις φτεροκοπιές των αγγέλων ... Κατάλαβες;»

- - «Κατάλαβα», είπα. «Για ένα μόνο χρώμα θέλω ακόμα να μου ειπείς. Το μαύρο από τι γίνεται;»
- «Από τη σιωπή»!.
- Δεν χόρταινα να ακούω την ηλιαχτίδα . Αρχίζα τώρα να καταλαβαίνω μερικά πράγματα που ούτε καν είχαν σκεφτεί να τα εξηγήσω. Γιατί, λόγου χάριν, ο ουρανός είναι γαλάζιος. Τώρα καταλάβαινα, μια και είναι γεμάτος αγγέλους που φτερουγίζουν αθέατοι μέσα στους αιθέρες· κατάλαβα, ακόμα γιατί την ώρα της σιωπής, θρονιάζεται, μαύρη βασίλισσα, η νύχτα.
- «Μείνε κοντά μου», είπα στην ηλιαχτίδα. Έχω πολλά ακόμα να σε ρωτήσω».
- « Ποτέ δεν μένω στο ίδιο μέρος», μου απάντησε. «Τρέχω. Τρέχω τόσο γρήγορα όσο τίποτα στον κόσμο και όμως είμαι σαν να στέκομαι. Ποτάμι είμαι κι'εγώ , εσύ, σαν νεράϊδα τα ξέρεις δα καλά τα ποτάμια με τα παράξενα τους, μόνο που το δικό μου το νερό είναι καμωμένο από φως» .
- - «Ναι, ακριβώς για ποτάμι θέλω ακόμα να σε ρωτήσω», της είπα. « Για το ποτάμι το πεντάμορφο που στάθηκε η αφορμή να φτάσω ώς εδώ. Αυτό, ποιος το βάφει;»
- «Κανέναν», μου είπε με κάποιο ελαφρό γέλιο που μόλις διακρίνονταν στη φωνή της. «Αυτό έχει χρώματα αγνά και πρωτογέννητα, πριν να περάσουν από το μεγάλο σίφουνα και γίνουν χρυσοφώς. Σαν βρέξει πολύ, συνεχίσει, κι' αστράφει και πέσουν κεραυνοί, είναι τόσο πολλοί οι ήχοι από το κλάμα του ουρανού στη γη, από τα αστροπελέκια , από τις βροντές, και το δρολάπι που ξεχειλίζει ο σίφουνας. Έτσι, το μενεξεδί, το κλάμα της βροχής, το κόκκινο από τις βροντές, το κίτρινο από τον αέρα, ξεχύνονται σ' ένα πολύχρωμο ποτάμι που κρέμεται από τα σύννεφα. Οι όχθες του κυλάνε βιαστικές στη γη, σμίγουν μ' αυτή και χάνονται στην απεραντοσύνη της, μα το ποτάμι μνήσκει εκεί ψηλά λαμπρόχρωμο και ακίνητο.»
- «Το θαλασσί ; Δεν μού είπες για το θαλασσί. Το ποτάμι έχει πολύ από το χρώμα αυτό στις άκρες του». Ρώτησα.
- «Θα έπρεπε να το έχεις καταλάβει», απάντησε η φωνή καθώς απομακρύνονταν. «Το τέλος της καταιγίδας είναι μήνυμα καλό. Από αυτά που φέρνουν πάντα οι άγγελοι στη γη. Σαν λοιπόν φτάσει εκείνη η ώρα, τρέχουν όλοι μαζί να κατέβουν να προφτάσουν ποιος να δώσει πρώτος τη χαρμόσυνη η είδηση. Οι φτερούγες τους χτυπούν με δύναμη και με λαχτάρα, πολλές φορές η μία την άλλη. Το γαλάζιο έτσι, γίνεται πιο σκούρο· γίνεται θαλασσί. Κατάλαβες;
- Τις τελευταίες λέξεις, μόλις τις άκουσα. Η ηλιαχτίδα μου πρέπει να ήταν κιάλας πολύ μακριά. Γύρω μου πάντα το ίδιο βουητό.
- Καθώς ξεκίνησα να γυρίσω μου φάνηκε πως διακρίνεται μια χρυσό φωνή να λέει:
- «Πρέπει να ετοιμαζόμαστε σιγά-σιγά. Να μαζέψουμε όλα τα τραγούδια του δάσους και όλα τα κελαδήματα των πουλιών γιατί ταχιά θα χρειαστεί να βάψουμε τις πεταλούδες ...»..